

azok a levegőtenger kiszámíthatlan nitrogénkészletét közvetlenül hasznosítani tudják."

A cikkhez husz színes kép van mellékelve, amelyek kivitele hazai iparunk dicséretére válik és 24 mikrofelvétel, amelynek élessége azonban — szerzők szerint — a klisékészítésnél sokat veszített.

A fentieken kívül a füzet a „Kisebb Közlések” rovatában egynehány megfigyelést tartalmaz az állatvilágból *Barthos* Gyula uradalmi főerdésztől, valamint az ez évben fellépett rovarkárok rövid ismertetését *Vadas* Jenő m. kir. főerdőtanácsos tollából, továbbá a m. kir. központi erdészeti kísérleti állomás erdei vetőmagvizsgáló intézetének szabályzatát és az állomások múlt évi működésének rövid leírását és jelen évi munkatervét, végül személyi ügyeket. Az intézeti ügyek közül felemlítjük azt a rövid hirt hogy „Erdészeti Kísérletek” címmel külön előadás illetőleg gyakorlat lett az erdészeti főiskola tantervébe beillesztve.

KÜLÖNFÉLÉK.

Személyi hír. A király gróf *Dessewffy Aurél* belső titkos tanácsosnak, a főrendiház elnökének, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének elnöki állásában évek hosszú során át kifejtett kiváló működése elismeréséül ez állásából való megválása alkalmával a Lipóttrend nagykeresztjét adományozta.

A létszámrendezés ügyében az állami költségvetés bizottsági tárgyalásánál nevezetes nyilatkozatok történtek a kormány tagjai részéről. A földmívelésügyi tárca költségvetésének a pénzügyi bizottságban való tárgyalásánál *Sághy* Gyula országgyűlési képviselő tette szóvá az erdőtisztek létszámrendezésének ügyét, kapcsolatba hozva azt a státusok egyesítésének ügyével, mely utóbbira nézve tudvalevően messze elágazóak a nézetek az erdőtisztai karban. *Sághy* az egyesítés mellett szólalt fel.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter válaszában, amennyire az nyilvánosságra került, nem tért ki erre az utóbbi ügyre, csupán a létszámrendezésre vonatkozólag nyilatkozott a következőképpen:

„Az erdészeti tisztikar fizetésrendezése ügyében hosszas tárgyalás folyt a pénzügyminisztériummal. A fizetésrendezés a mostani költségvetés keretében nem volt keresztülvihető az illetményi jogosultságok miatt; miután az erdészeti nagygyűlés kijelentette ezen illetményekről való lemondási készségét, semmi akadálya sem lesz annak, hogy az erdészeti tisztviselői kar fizetési ügye akként rendeztessék, mint a más főiskolai képzettséggel bíró tisztviselőké rendeztetett.”

Ez világos és a helyzetet tisztázó nyilatkozat, amely a miniszterelnök jelenlétében történt. Annál meglepőbb volt, hogy a pénzügyi tárcza tárgyalásánál, amidőn *Issekutz* Győző az erdőtiszteknek memorandumuk alapján való státuszrendezését sürgette, *Wekerle* Sándor miniszterelnök koncedálta ugyan, hogy a „felsőbb képzettségű erdészeknél is van még megoldandó kérdés, de itt is vigyáznunk kell és a túlzott igényeket redukálnunk kell azért is, mert sok erdő van magánosok kezében. Nemcsak nagybirtokosok, de községek és közbirtokosságok tulajdonosai sok erdőnek s ha most az állami erdőknél alkalmazottak fizetését jelentékenyen emeljük, ezáltal a községeket és közbirtokosságokat hasonló áldozatok meghozatalára kényszerítenők, amivel azok életföltétele lenne megnehezítve.”

Nem tudjuk, mi indíthatta a miniszterelnököket erre a nyilatkozatra, amely, ha a napilapokba került szöveg hiteles, ellentétben áll azzal, amit a földmivelésügyi miniszter mondott, aki bizonyára nem tette meg fentemlített kijelentését a pénzügyminiszterrel való előzetes megállapodás nélkül. A dolgot tehát csak úgy magyarázhatjuk, hogy a miniszterelnököket több oldalról a fa- és földjárandóság megtartása érdekében keresték meg s lehet, hogy ezt érti túlzott igények alatt. Másfelől arról is hallottunk, hogy az V. fizetési osztályba sorozandó 8 állást sokalja.

Annyi bizonyos, hogy a községekre és közbirtokosságokra való hivatkozás teljesen czéltévesztett, hiszen tudvalevő, hogy ezek erdei tulnyomó többségben állami kezelésben állanak. Ami pedig általában az állami tisztviselők helyzetének javításából a magán-

szolgálatban állók helyzetére való kedvező visszahatást illeti, ha a kormány *ezt* akarta elkerülni (amit kétségbe kell vonnunk), úgy ezt akkor gondolta volna meg, amidőn egyáltalában az állami tisztviselők fizetés- és létszámrendezéséhez fogott, mert ez a visszahatás nem egyedül az erdészet terén, hanem általában jelentkezik.

Minden belátásos erdőbirtokos — s ma már ezek vannak tulsúlyban — birtoka czélszerű, konzervatív és jövedelmező kezelésének biztosítékát a teljes értékű képzettséggel bíró, feladatának magaslátán álló s ennek megfelelően javadalmazott tisztikarban ismeri fel. A birtokosoknak ez a kategóriája bizonyára nem kíván annak gátat vetni, hogy végre az állam is közéjük sorakozzék és e felfogásukhoz csatlakozzék. Tudjuk azonban, hogy vannak, sajnos, ma is még oly magánbirtokosok, akik erdejük jövedelmezőségének legfőbb biztosítékát abban keresik, hogy személyzetüket silányan fizetik és minden befektetéstől idegenkednek. Ezek köréből kerültek ki annak idején a középiskolák pártolói is, hiszen az azokból szerzett személyzet talán néhány száz koronával kevesebb fizetéssel is beérte volna. Nem tudjuk, de kizártnak azt sem tartjuk, hogy esetleg erről az oldalról szerzett információk befolyásolták a miniszterelnököt, amidőn az említett nyilatkozatot tette, a földmivelésügyi miniszter szavai után valóban váratlanul és meglepetésszerűen.

Mindent egybevetve azonban egyelőre nem látunk veszedelmet, csupán a fa- és földjárandóságnak jelen alakjában való végleges megtartására alig van ezek után többé kilátás.

A földmivelésügyi költségvetés tárgyalásánál a pénzügyi bizottságban több oly mozzanat merült fel, amelyekről e helyen meg kell emlékeznünk. A tisztviselői kérdés (létszámrendezés) ügyével külön foglalkozunk. *Buza* Barna szerint a fával dolgozó kisiparosok a közvetítési spekuláció folytán 100—200%-kal drágábban kapják a nyersanyagot. Kéri, hogy a miniszter az állami erdők házi kezelése útján igyekezzék ezeket olcsó szerszámfához juttatni.

A 100—200%-ot mindenesetre túlzottnak kell tartanunk, de az kétségtelen, hogy a kellő módon kifejlesztett házi kezelés mellett a helyi ipar szükségletének kielégítése lényegesen könnyebb.

Rátkay László építőfát kíván leégett községek részére

Nagy Ferencz a közbirtokossági erdők helyesebb értékesítése czéljából azok állami megváltását ajánlja pénzügyi tranzakció útján.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter kijelenti, hogy a házi kezelést fokozott mértékben kívánja kiterjeszteni, annyival inkább, mert bizonyos kartell jelenségeit látja fennforogni. Az a törekvés, hogy bennünket ezzel oda akarnak szorítani, hogy erdőink állományát értéken alul, esetleg szabad kézből eladjuk: semmi esetre sem fog sikerülni. Mi erdőinket nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek adjuk el. Ez olyan elv, amelytől a jövőben sem szabad eltérni semmi körülmények között sem. *Nagy Ferencz* tudomására hozza, hogy a közbirtokossági vagyonkezelésről az igazságügyminiszterrel egyetértőleg törvényjavaslatot készít elő, mert e téren még igen sok az orvoslandó baj és sok helyen csak egyeseknek van hasznuk a közvagyonból. Az erdőállományt óvnunk kell, de ez nem jelenti a nép zaklatását.

Uj köbözőkészülék. Meisel S. az erdélyi erdőipar r.-t. főszámvevője uj köbözőkészüléket szerkesztett, amelyet szabadalomra is bejelentett.

A hengertábla, amely 3 tizedesre terjed ki és 2·5—16 *m* hosszig 10—10 *cm*-nyi, azontul 28 *m*-ig félméteres fokozatokban kimutatott hosszaknak és a 14—75 *cm*-nyi átmérőknek megfelelő köbtartalmakat tartalmazza, végnélküli szalagon forgatható. A hosszak a tábla közepén vannak feltüntetve, míg az átmérők a tábla felett rajzsin módjára horonyban mozgó vonalzón foglaltatnak. A köbözőkészülék főelőnye, hogy a köbtartalom közvetlenül az átmérőt jelző szám alatt olvasható le és lapozni nem kell. Ára 15 K, kapható Meisel Samunál, Wien, X., Karmaschgasse 52.

Uj készülék orvmadarak pusztítására. Bergmanns Industrie-werke (Gaggenau, Baden) nevű czég Stangen-Selbstschuss „Jagd-segen“ néven szabadalmazott uj készüléket hoz forgalomba, amely orvmadarak kín nélküli pusztítására szolgál. A méreggel és különféle csapóvasakkal való mostani pusztítás valóban nem egyéb, mint állatkínzás. Különösen a vasban fogott madarak sokszor órákig, sőt napokig kínlódtak a fogókészülékben, amíg azok ellenőriztettek. Az uj, dr. Müller (Braditz) által feltalált készülék

ennek véget vet, amennyiben a madarat önműködően és rögtön megöli. Emellett ez a készülék oly egyszerű, hogy valóban csodálkozunk kell, hogy eddig még nem alkalmazta senkisé. A készülék csőből és ütőpeczekből áll, amely 6-os kaliberű Flobert patronra hat. A cső egy rugó ellenállásának legyőzése után betolódik egy második, tágabb csőbe s ezáltal szerkezete működésbe jő, a töltény felfelé elsül. A készülék egyszerű rudra erősítendő és akkor sül el, amikor a ragadozó madár, amely így kimagasló pontokat szívesen felkeres, reá ül.

Az új készülék előnyeiként emlegetik a következőket: A készülék bármely időjárás mellett egyaránt használható. A Flobertgolyó néhány centiméter távolságból alulról találja a madarat és a legnemesebb részekben áthatolva, rögtön halált okoz. Az állat tehát nem kinlódik és alig lévén megsérülve, kitűnően praeperálható. Hasznos madarak nem esnek áldozatul, mert egyfelől nem szoktak ily egyedül álló rud tetejére ülni, másfelől többnyire sokkal könnyebbek, semhogy a készüléket működésbe hozhatnák. A készülék szabályozása által pontosan megállapíthatjuk, hogy mily súlyu madarak alatt jöjjön az működésbe. Így pl. a 200—230 *gr* súlyu hasznos apró baglyok és vércsék könnyen megkímélhetők s csupán a 350—700 *gr* súlyu nagyobb ragadozók és varjuk lövetnek le. A szabályozás igen egyszerűen végezhető egy csavar segítségével. A készülék végre kevésbé veszélyes az emberre, mert csak a felállítás alkalmával huzzuk fel az ütőszeget.

A készüléken alkalmazott jelfről könnyen megítélhető már távolról, vajjon az működött-e, vagy sem. Ez a felállított készülékek ellenőrzését megkönnyíti. A készülékek rögtön ölvén, nem szükséges azoknak naponkinti ellenőrzése, mint az állatkinzó csapóvasaké. A „Jagdsegen“ készülékek tehát félreeső erdőrészekben is felállíthatók. A készülék külsőleg nyers lecsapott karóvéghoz hasonlít, a madarak tehát minden idegenkedés nélkül ülnek reá, az emberek pedig elhaladnak mellette. Használata igen olcsó, mert igen tartós, nedvesség nem hatolhat be szerkezetébe, 100 töltény ára 1.20 K. A készülék hossza 45 *cm*, átmérője 4 *cm*, súlya 0.8 *kg*. Ára 9 márka.

Helyreigazítás. Fekete Lajos min. tanácsos urnak az E. L. legutóbbi füzetében közölt cikkébe több sajtóhiba csuszott be, amelyeket a következőkben helyreigazítunk: Az 1054. lapon alulról a 4. sorban $T_g - 58.2$ helyett $T_g = -58.2$ olvasandó. Az 1055. lapon legfelül

$$\ddot{U}_{bf} = \frac{\left(T + \frac{\ddot{o}}{0.0p} + C\right)(1.0p^f - 1) - f \frac{\ddot{o}}{0.0p}}{0.0p}$$

helyett

$$\ddot{U}_{bf} = \frac{\left(T + \frac{\ddot{o}}{0.0p} + C\right)(1.0p^f - 1)}{0.0p} - f \frac{\ddot{o}}{0.0p}$$

a helyes szöveg. Továbbá ugyancsak az 1055. oldalon, felülről az 5. sorban

$$100 \frac{V - C - f\ddot{o}}{\ddot{U}_b} \text{ helyett } 100 \frac{V - C - f\ddot{o}}{\ddot{U}_{bf}}$$

olvasandó.

Az 1061. lapon a 40. ábra magyarázata végén *befekt.* helyett „*befektetési értéke*” teendő.

Halálozás. Bölcsházy *Belházy* Jenő ny. m. kir. erdőtanácsos (Körösmező) és *Bérczi* Márton ny. m. kir. főerdész (Besztercze) az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagjai, továbbá *Garcsár* János m. kir. főerdész, rendes tag elhunytak. Béke hamvaikra!

„**Köztelek Zsebnaptár**“ 1909. Szerkesztik *Rubinek Gyula* az OMGE. igazgatója és *Szilassy Zoltán* a GEOSZ. titkára. Két kötet ára 4 korona. A Köztelek ezen gazdasági zsebnaptára jelen kötetével a 15-ik évfolyamba lép. A szerkesztők hiven az előző évekhez kifejtett törekvéseikhez a zsebnaptár ezen évfolyamát is jelentékenyen kibővített alakban bocsátják közre. A szükséges kibővitések folytán, továbbá a zsebnaptár könnyebb kezelhetősége végett a munka két kötetben jelenik meg, amelyeknek elseje a naptár és a különféle gazdasági, könyvviteli adatok bejegyzésére szükséges rovatolt jegyzékeket és az országos vásárok felsorolását tartalmazza. A gazdaság gyakorlati vitele közben szükséges különböző adatok és szakközlemények képezik a zsebnaptár második kötetét. Ezek az adatok és közlemények ezen évfolyamban az előzőkhöz képest, jelentékenyen kibővítve és teljesen kiigazítva vannak.

